ефективніше діяти в умовах надзвичайного або воєнного стану.

Підвищення мілітаризованості державної служби може проявлятися у таких напрямах:

Інституційний вимір. Посилення координації між органами виконавчої влади та сектором безпеки і оборони, створення міжвідомчих штабів, впровадження кризового менеджменту.

Організаційний вимір. Скорочення процедур ухвалення рішень, підвищення рівня дисципліни, запровадження стандартів оперативного управління.

Кадровий вимір. Підготовка державних службовців до роботи в умовах криз, формування компетентностей стратегічного аналізу, управління ризиками та безпекового планування.

Нормативно-правовий вимір. Удосконалення правових механізмів функціонування органів влади в умовах воєнного стану, чітке визначення повноважень і відповідальності [1].

В умовах повномасштабної війни Україна продемонструвала необхідність швидкої мобілізації управлінських ресурсів, посилення централізації та зміцнення ролі безпекових інституцій. У цьому контексті мілітаризація окремих елементів державної служби сприяла підвищенню керованості системи, оперативності реагування на загрози та координації дій між центральними і місцевими органами влади.

Водночас надмірна мілітаризація несе потенційні ризики: зниження рівня відкритості та підзвітності, звуження демократичних процедур, концентрацію повноважень, послаблення громадського контролю. Тому важливо забезпечити баланс між вимогами безпеки та принципами демократичного врядування. Підвищення мілітаризованості має бути тимчасовим, функціонально обґрунтованим і чітко регламентованим законодавством.

У стратегічній перспективі доцільно формувати модель «адаптивної державної служби», яка поєднує гнучкість цивільного управління з готовністю до кризових ситуацій. Такий підхід передбачає розвиток професійної етики, культури відповідальності, системи внутрішнього контролю та постійного підвищення кваліфікації персоналу.

Отже, підвищення мілітаризованості державної служби може виступати важливим чинником забезпечення національної безпеки за умови дотримання принципів законності, пропорційності та демократичного контролю. Ефективна безпекова модель має поєднувати мобілізаційну готовність із збереженням засад правової держави та публічної підзвітності.

1. Capacity Building for Human Security. https://gppac.net/files/2019-02/CH%202.pdf.

Денис ХРИПУНОВ
аспірант кафедри
адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

НАПРЯМИ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабна війна суттєво трансформувала криміногенну ситуацію в Україні, створивши нові можливості для діяльності організованих злочинних груп. Воєнний стан, масштабні переміщення населення, гуманітарні потоки, зброя в цивільному обігу, руйнування інфраструктури та концентрація державних ресурсів у секторі оборони формують специфічне середовище ризиків. У цих умовах боротьба з організованою злочинністю стає важливою складовою забезпечення національної безпеки та внутрішньої стабільності держави.

Серед основних ключових загроз – активізація незаконного обігу зброї, торгівлі людьми, контрабанди гуманітарної допомоги, фінансових махінацій із бюджетними коштами, кіберзлочинності та корупційних схем у сфері відбудови. Окрему небезпеку становить використання злочинними мережами воєнної нестабільності для легалізації доходів і розширення міжнародних контактів.

Організована злочинність є багатовимірним і складним для однозначного тлумачення явищем, що пояснюється наявністю різних підходів до її визначення – правових, кримінологічних та соціологічних. Відсутність єдиного універсального трактування зумовлює потребу звернення до міжнародно визнаних дефініцій.

Одне з перших узагальнених міжнародних визначень було сформульоване Міжнародним секретаріатом Інтерполу під час Міжнародного колоквіуму з організованої злочинності, що відбувся у місті Сен-Клу в травні 1988 року. Тоді організовану злочинність охарактеризували як будь-яке об'єднання або групу осіб, які здійснюють тривалу незаконну діяльність із метою отримання прибутку, незалежно від національних кордонів [1, с. 101].

Надалі Організація Об'єднаних Націй запропонувала більш деталізоване визначення, відповідно до якого організована злочинність пов'язується зі структурованою групою з трьох і більше осіб, що функціонує протягом певного часу та узгоджено діє з метою вчинення одного чи кількох тяжких злочинів або правопорушень задля отримання прямо чи опосередковано фінансової або іншої матеріальної вигоди. Саме це визначення було закріплено в Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, підписаній у Палермо в грудні 2000 року.

Таким чином, міжнародна правова практика поступово сформувала підхід, у межах якого організована злочинність розглядається як стійка, структурована та економічно мотивована злочинна діяльність, що нерідко має транснаціональний характер.

Можна виділити такі основні напрями протидії організованій злочинності:

Посилення міжвідомчої координації. Ефективна взаємодія між Національною поліцією України, Службою безпеки України, Бюро економічної безпеки України, Офісом Генерального прокурора та митними органами є необхідною умовою комплексного реагування на організовані злочинні структури.

1. Контроль за незаконним обігом зброї. В умовах війни пріоритетом є створення систем обліку, моніторингу та вилучення нелегальної зброї, а також міжнародна співпраця щодо запобігання її транскордонному переміщенню.

2. Протидія економічній злочинності та корупції. Особливого значення набуває контроль за використанням коштів міжнародної допомоги та ресурсів на відбудову. Прозорість процедур державних закупівель і цифровізація фінансового контролю зменшують можливості для зловживань.

3. Боротьба з кіберзлочинністю. Зростання цифровізації управління й економіки потребує розвитку кіберпідрозділів, захисту державних реєстрів і критичної інфраструктури від злочинних та диверсійних втручань.

4. Міжнародна співпраця. Організована злочинність у воєнний період часто має транснаціональний характер, тому активна взаємодія з правоохоронними структурами ЄС, Інтерполом та іншими партнерами є необхідною складовою ефективної протидії.

5. Захист вразливих груп населення. Війна підвищує ризики експлуатації внутрішньо переміщених осіб, дітей і людей у складних життєвих обставинах. Профілактика торгівлі людьми та трудової експлуатації має бути системною.

6. Розвиток аналітичних інструментів. Використання кримінального аналізу, ризик-орієнтованих моделей і цифрових баз даних дозволяє виявляти злочинні мережі та їх фінансові потоки.

У боротьбі з організованою злочинністю важливо зберігати баланс між оперативністю дій та дотриманням прав людини. Воєнний стан не повинен ставати підставою для необґрунтованого розширення повноважень або зниження стандартів правового захисту.

Боротьба з організованою злочинністю в умовах війни має стратегічне значення для збереження внутрішньої стабільності та довіри до держави. Комплексний підхід, що поєднує силові, аналітичні, економічні та міжнародні механізми, дозволяє мінімізувати кримінальні ризики, пов'язані з воєнною трансформацією суспільства, та створити передумови для безпечного післявоєнного відновлення України.

---

1. Ivančík R., Nečas P., Jurčák V. Theoretical View of Some Current Global Security Challenges. *Incas Bulletin*, Volume 6, Issue 1/ 2014, pp. 99-107.